

NAASTENPARTICIPATIEBELEID ISZ De Brug

Dit beleid geldt voor intramurale cliënten van ISZ De Brug. Voor de extramurale zorg is er het Mantelzorgbeleid Extramuraal.

Inleiding

Om de kwaliteit van de zorg overeind te kunnen houden is de betrokkenheid van naasten noodzakelijk. Professionele zorg is niet langer toerijkend, maar zal steeds vaker een aanvulling zijn op zorg van naasten. Familie, vrienden en kennissen van cliënten zijn daarom onmisbaar bij ISZ De Brug. Samenwerken met de naasten heeft ook andere voordelen. Zij weten veel over de wensen en behoeften van de bewoners waardoor er betere zorg gegeven kan worden. Bovendien voelen de bewoners zich ook beter als ze familie en vrienden in de buurt hebben (Scholten, 2012).

Naastenparticipatiebeleid heeft tot doel om de nodige voorwaarden te scheppen zodat informele zorg en formele zorg elkaar kunnen aanvullen op zo'n wijze dat dit ten goede komt aan de kwaliteit van leven van de cliënt.

1. Omschrijving van begrippen

1.1 Informele zorg versus formele zorg

Informele zorg is een verzamelnaam voor mantelzorg en zorg en ondersteuning door naasten en vrijwilligers. Formele zorg verwijst naar beroepskrachten die zorg verlenen. In onze samenleving wordt een steeds groter beroep gedaan op informele zorg.

1.2 Naastenparticipatie

Het uitgangspunt van naastenparticipatie is dat bewoners een sociaal netwerk hadden toen ze in de thuissituatie woonden. Een sociaal netwerk is "een netwerk van betekenisvolle figuren (familie, vrienden en kennissen) dat functioneert als ondersteuningsbron voor het eigen welzijn en welbehagen en dat van de personen in het netwerk". Dit netwerk blijft van enorme waarde ook na verhuizing naar een intramurale setting. Naastenparticipatie gaat daarom niet alleen over familieleden maar ook over alle leden van het sociale netwerk. Naastenparticipatie wordt ook wel 'Mantelzorg' genoemd.

1.3 Mantelzorg

Mezzo (Landelijke Vereniging voor Mantelzorgers en Vrijwilligerszorg) hanteert de definitie vastgesteld door de Nationale Raad voor de Volksgezondheid: "Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meerdere leden van diens directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie" (Mezzo, 2013). Alle naasten die participeren in de zorg aan bewoners van ISZ De Brug noemen we in het vervolg van deze notitie 'mantelzorgers'.

1.4 Verschil tussen mantelzorgers en vrijwilligers

In tegenstelling tot mantelzorgers en andere leden van het sociale netwerk van een bewoner, hebben vrijwilligers bij aanvang van hun werkzaamheden geen persoonlijke relatie met de bewoner. Vrijwilligers komen in contact met de bewoner via de organisatie. Wat mantelzorgers en bekenden uit het sociale netwerk gemeen hebben met vrijwilligers is dat ze zich inzetten voor de bewoner zonder dat daar een geldelijke beloning tegenover staat.

2. Visie op naastenparticipatie

Bij ISZ De Brug wordt iedereen uitgedaagd om een bijdrage te leveren. We vinden teamwork belangrijk: samen maken we het verschil. Met “samen” bedoelen wij: bewoners + naasten van bewoners + vrijwilligers+ medewerkers.

Naastenparticipatie is geen verplichting maar wel een verwachting. De professionele zorg is een aanvulling op wat door zelfzorg, mantelzorg en zorg door naasten kan worden bereikt. Uitgangspunt is dat het sociaal netwerk van de cliënt kan bijdragen aan zijn/haar welbevinden. ISZ De Brug erkent en respecteert alle betekenisvolle relaties van de bewoners. Medewerkers waarderen, begrijpen, ondersteunen en stimuleren het sociaal netwerk van bewoners.

Wat verwacht ISZ De Brug van naasten?

Naasten worden uitgenodigd om betrokken te blijven/worden bij het leven van hun naaste en ook van andere bewoners.

Participatie van familie en naasten is vrijwillig maar niet vrijblijvend. We leggen afspraken vast en verwachten dat die nagekomen worden.

We waarderen het eigen initiatief van familie en naasten in overleg met de professionele zorg. We willen de kwaliteiten van familie en naasten benutten bij het leven op de afdeling.

Wat verwacht ISZ De Brug van medewerkers?

Medewerkers erkennen het belang van naastenparticipatie. Ze beschouwen familie en naasten als partner in de zorg van bewoners en respecteren de betrokkenheid van familie hierbij. Medewerkers hebben een nieuwe rol, als coach, achterwacht en vraagbaak.

Medewerkers herhalen geregeld de mogelijkheden van naastenparticipatie, ze ondersteunen en helpen naasten om te ontdekken wat ze zouden kunnen doen met de bewoner.

Naasten zijn welkom bij ISZ De Brug. Alle medewerkers laten naasten zich welkom voelen. We maken goede afspraken over wie welke zorg verleent op welk moment. Op deze manier vullen we elkaar goed aan.

3. Samenspel tussen professionals en mantelzorgers

Mantelzorgers spelen vaak een rol in situaties waar formele zorg is ingezet. Dit geldt niet alleen bij thuiszorg maar ook in een intramurale setting. ISZ De Brug vindt het belangrijk dat er samenspel is tussen professionals en mantelzorgers zodat de zorg goed kan aansluiten bij de cliënt. Een goed samenspel komt de kwaliteit van leven van bewoners ten goede.

3.1 Rollen medewerkers en mantelzorgers

De medewerker heeft voornamelijk drie rollen: zorgverlener, vertrouwenspersoon en adviseur.

Mantelzorgers vervullen vier rollen in het leven van hun naaste:

- partner in de zorg: ze voeren verschillende zorgtaken uit
- hulpvrager: ze kunnen overbelast zijn en/of vragen hebben over de zorg
- naaste: ze blijven de partner, het kind of de vriend
- expert: ze weten veel over de wensen en behoeften van de bewoner

ISZ De Brug hanteert het SOFA-model. Hierin zijn de volgende elementen van belang: samenwerking, ondersteuning, faciliteren en afstemming. De medewerkers stemmen hun werkwijze af op de verschillende rollen van de mantelzorger.

Rollen mantelzorger	Activiteit beroepskracht	Voorbeelden
Partner in de zorg	Samenwerken	Zoeken naar de beste manier van samenwerken met familie. Afspraken over wie welke zorg verleent. Indien gewenst instructie.
Hulpvrager	Ondersteunen	Beantwoorden van vragen, contact met naaste makkelijker maken
Naaste	Faciliteren	Mee-eten, privacy, samen meedoen aan activiteiten
Expert	Afstemmen	Alle zaken goed afstemmen met familie

Communicatie

Communicatie vindt zo veel mogelijk plaats met de bewoner. Als dit niet meer mogelijk is, wordt gecommuniceerd via een contactpersoon. Voorwaarde van het samenspel is de dialoog tussen mantelzorgers en medewerkers. Deze dialoog kan worden gefaciliteerd door aandacht te hebben voor mantelzorgers. Er wordt informatie verstrekt over het belang van het samenspel en verwachtingen worden uitgesproken door alle betrokkenen.

De Eerst Verantwoordelijke Verzorgende is het vast aanspreekpunt op de afdeling maar alle medewerkers dragen bij aan het ontstaan van een vertrouwensrelatie tussen mantelzorgers en personeel.

Taken mantelzorgers

Mantelzorgers worden uitgenodigd om betrokken te zijn bij o.a. de volgende activiteiten:

- Hulp en ondersteuning bij welzijnsactiviteiten, bijvoorbeeld voorlezen, groepsactiviteiten op de afdeling, activiteiten in eigen appartement, uitstapjes, wandelen
- Hulp en ondersteuning bij de persoonlijke verzorging, bijvoorbeeld ADL-zorg
- Hulp en ondersteuning bij administratie
- Hulp en ondersteuning bij de verzorging van het appartement/kamer (ramen, opruimen/schoonmaken van kasten, koelkast)
- Aanschaffen van toiletartikelen, kleding, etenswaren

3.2 Ondersteuning mantelzorgers

We kunnen de wensen, behoeften en mogelijkheden van mantelzorgers niet veralgemeniseren. Iedere situatie is uniek en daar kunnen ook veranderingen in optreden. Het is van belang om per situatie - dat wil zeggen per mantelzorger en cliënt en per tijdsperiode – na te gaan wat de behoeften en mogelijkheden zijn. Afhankelijk van deze behoeften en mogelijkheden, worden afspraken gemaakt en vastgelegd in het leefplan. Tijdens de evaluatie van het leefplan wordt ook de rol van de mantelzorger geëvalueerd. Wanneer de mantelzorger niet meer in staat is op en bepaalde taak uit te voeren, worden andere mogelijke taken besproken. Op deze manier kan de betrokkenheid van de mantelzorger voortgezet worden. De eventuele nieuwe afspraken worden ook vastgelegd in het leefplan.

Mantelzorgers kunnen met vragen en opmerkingen terecht bij de EVV'er. Er is goede communicatie tussen de EVV'er en de mantelzorgers.

Vormen van ondersteuning:

- Informatie (over ZZP, ziekteverloop, etc.)

- Praktische steun (tillen, gebruik van hulpmiddelen)
- Emotionele steun (respijtzorg, geestelijk verzorger)
- Naastencafé

Wanneer ISZ De Brug de benodigde ondersteuning niet zelf kan aanbieden, worden mantelzorgers verwezen naar andere aanbieders uit de regio.

Erkenning mantelzorgers

ISZ De Brug waardeert de inzet van mantelzorgers in het leven van de bewoners.

Mantelzorgers krijgen erkenning voor de rollen die ze vervullen. Medewerkers uiten deze waardering.

Sommige mantelzorgers kunnen zich opgelucht terugtrekken na opname van hun naaste.

Dit komt voornamelijk bij overbelaste mantelzorgers. Medewerkers geven erkenning aan

deze (tijdelijke) behoefte zodat mantelzorgers afstand kunnen nemen en bij kunnen komen.

Na een aantal weken nemen medewerkers weer contact op met de mantelzorger om te inventariseren wat de behoeftes en mogelijkheden zijn van de mantelzorger om zich weer bij de zorg voor hun naaste te laten betrekken.

3.3 Ondersteuning medewerkers

Het samenspel tussen medewerkers en mantelzorgers (naastenparticipatie) vraagt om een nieuwe manier van werken. Dit kan in de praktijk lastig zijn. ISZ De Brug steunt medewerkers in dit proces en biedt scholing waar nodig (ondersteuning en begeleiding van naasten, bejegening). Er is regelmatig aandacht in het werkoverleg voor het onderwerp naastenparticipatie.

4. Juridische aspecten

Als de bewoner het wenst, worden naasten nadrukkelijk betrokken in het zorgproces. ISZ De Brug vraagt de bewoner en de naaste naar de gewenste situatie en mogelijke hulp van naasten. De professionele zorg wordt hierop afgestemd. Alle afspraken worden vastgelegd in het leefplan.

Bij de uitvoering van hun werkzaamheden zijn naasten niet gebonden aan de regels die gelden voor beroepskrachten. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor een WA verzekering voor het geval zij schade veroorzaken. De kwaliteit van leven van de bewoner staat centraal, daarom heeft ISZ De Brug een faciliterende en ondersteunende functie. ISZ De Brug biedt scholing en/of begeleiding aan naasten die zorgtaken uitvoeren. Voorbehouden en risicovolle handelingen (bijvoorbeeld het toedienen van insuline) die de mantelzorger graag wenst te (blijven) doen, mogen bij ISZ De Brug ook door de mantelzorger uitgevoerd worden, mits geïnstrueerd en getoetst door een bevoegde medewerker van ISZ De Brug. Het kan zijn dan sommige naasten zich willen inzetten voor andere bewoners. In dat geval kunnen ze vrijwilliger worden. Vrijwilligers werken voor ISZ De Brug en daarom geldt voor hen de WA-verzekering van ISZ De Brug.